

**Directoraat-generaal Dier, Plant
en Voeding**

Eurostation - Blok II - 7e verdieping
Victor Hortaplein 40, bus 10
B - 1060 BRUSSEL

Tel. : 02/524.74.11
Fax : 02/524.74.48

**Direction générale Animaux,
Végétaux et Alimentation**

Eurostation - Bloc II - 7e étage
Place Victor Horta 40, boîte 10
B - 1060 BRUXELLES

Verklarende nota

Koninklijk besluit van 2 september 2005 betreffende het welzijn van dieren gebruikt in circussen en rondreizende tentoonstellingen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 26 april 2007

(van toepassing vanaf 1 september 2007)

OPGELET! Dit is geen officieel document en kent dan ook geen rechten toe. De enige officiële tekst is het koninklijk besluit van 2 september 2005 betreffende het welzijn van dieren gebruikt in circussen en rondreizende tentoonstellingen, zoals gewijzigd bij het koninklijk besluit van 26 april 2007.

I. Definities

1. De *verantwoordelijke* is de persoon die de leiding heeft over het circus of de rondreizende tentoonstelling.

Art. 1, 3.
Art. 2bis

De verantwoordelijke ziet erop toe :

- dat de bepalingen van het KB worden nageleefd;
- dat de bezitter op de standplaats over de nodige faciliteiten beschikt om aan de voorwaarden van het KB te voldoen.

2. De *bezitter* is de persoon die het dier in zijn bezit heeft.

Art. 1, 3bis.

3. Een *circus* is een al dan niet mobiele inrichting waarin dieren gehouden worden en kunsten vertonen waartoe zij aangezet worden door een trainer of africhter tot vermaak van het publiek.

Art. 1, 4.
Art. 2

Vallen niet onder het besluit :

- dierentuinen;
- personen die voorstellingen of demonstraties geven waarbij de dieren steeds maximaal één dag op de plaats van de voorstelling blijven en

gewoonlijk overnachten op een zelfde vaste locatie.

4. Een *rondreizende tentoonstelling* is een mobiele inrichting waarin dieren tentoongesteld worden tot vermaak en educatie van het publiek. Art. 1, 5.

5. De diersoorten van *lijst A* zijn : Art. 1, 7.
Bijlage VI

- rund
- schaap
- dromedaris
- lama
- paard, pony
- hond
- fret
- duif
- hoenderachtigen
- Aziatische buffel
- geit
- kameel
- varken
- ezel
- kat
- konijn
- gans, eend

6. De diersoorten van *lijst B* zijn : Art. 1, 8.
Bijlage II

- leeuw
- tijger
- jaguar
- luipaard
- poema
- Afrikaanse olifant
- Indische olifant

7. De *overige diersoorten* zijn de soorten die niet voorkomen op lijst A of lijst B. Art. 1, 9.

8. Een *binnenverblijf* moet overdekt zijn en afgesloten kunnen worden. Art. 1, 11.

9. Een *buitenverblijf* is een ruimte in open lucht waarvan de bovenkant open is of ten hoogste afgesloten door een traliewerk, gaasdak of een ander gepast materiaal waar regen en zon doorkunnen. Art. 1, 12.

II. Gebruik van dieren in circussen en rondreizende tentoonstellingen

II.1. Algemeen

10. Dieren die niet in gevangenschap geboren werden, mogen niet gebruikt worden. Dit verbod geldt niet voor dieren waarvoor de bezitter kan aantonen dat hij ze reeds vóór 1 december 2005 in zijn bezit had. Art. 3

In samenlezing met punt 11 betekent dit dat dieren die niet in gevangenschap werden geboren en waarvoor de bezitter niet kan aantonen dat hij ze reeds vóór 1 december 2005 in zijn bezit had, niet aanwezig mogen zijn op de standplaats.

11. Alleen dieren die, : Art. 8, §§
2, 3 en 4

- voor circussen, om de twee voorstellingen worden gebruikt,
- voor rondreizende tentoonstellingen, om de twee tentoonstellingsdagen worden gebruikt,

mogen op de standplaats van het circus of de rondreizende tentoonstelling gehouden worden. Dit geldt niet voor :

- gezelschapsdieren van de verantwoordelijke of het personeel;

- dieren die om een diergeneeskundige reden niet kunnen gebruikt worden.	
12. De dieren moeten minstens drie opeenvolgende dagen op dezelfde standplaats verblijven. De dagen van aankomst en van vertrek zijn hierin begrepen.	Art. 5, § 2
13. De dieren mogen enkel gebruikt worden op de standplaats van het circus of de rondreizende tentoonstelling. Publicitaire activiteiten waarbij de dieren worden gebruikt (bezoek in scholen, rondritjes met olifant, ...) zijn bijgevolg verboden.	Art. 8, § 1
14. Er mag geen geweld gebruikt worden tegen de dieren.	Art. 7
15. De dieren mogen geen kunsten vertonen die geen deel uitmaken van hun natuurlijk gedrag.	Art. 7
16. Inteelt en ongecontroleerd kweken zijn verboden.	Art. 30, § 1
17. Wanneer een dier ontsnapt, moet de verantwoordelijke :	Art. 22
- onmiddellijk het gemeente- of stadsbestuur en de politie verwittigen;	
- helpen bij het opsporen, vangen en terugbrengen van het dier;	
- de bevolking inlichten van het mogelijke gevaar.	
De hieraan verbonden kosten zijn ten laste van de verantwoordelijke.	
II.2. <u>Dieren die voorkomen op lijst A</u>	
18. Direct fysiek contact is enkel toegelaten :	Art. 6
- gedurende beperkte periodes,	
- onder direct toezicht van het personeel en	
- op voorwaarde dat het welzijn van de dieren er niet door geschaad wordt.	
II.3. <u>Dieren die niet voorkomen op lijst A</u>	
19. De dieren mogen maximaal op 32 Belgische standplaatsen per jaar gebruikt worden.	Art. 5, § 1
20. Het publiek mag op geen enkel moment fysiek contact kunnen hebben met de dieren. Fotosessies, ... zijn bijgevolg niet toegelaten.	Art. 6
Er moet een veiligheidshek aanwezig zijn tussen het publiek en het verblijf van de dieren.	
21. De dieren moeten onder het permanent toezicht en de continue verantwoordelijkheid staan van de bezitter.	Art. 4
22. Hybriden mogen niet gebruikt worden. Dit verbod geldt niet voor dieren waarvoor de bezitter kan aantonen dat hij ze reeds vóór 1 december 2005 in zijn bezit had.	Art. 30, § 1
In samenlezing met punt 11 betekent dit dat hybriden waarvoor de bezitter niet kan aantonen dat hij ze reeds vóór 1 december 2005 in zijn bezit had, niet aanwezig mogen zijn op de standplaats.	

23. Het kweken van hybriden is niet toegestaan.

Art. 30, § 1

III. Administratieve voorwaarden

24. De verantwoordelijke moet om de vier maanden de lijst van de voorziene Belgische standplaatsen voor de volgende periode van vier maanden meedelen. Dit moet de eerste keer gebeuren vóór 1 oktober 2007.

Art. 2ter

Een circus of rondreizende tentoonstelling die uit het buitenland komt, deelt deze lijst een eerste keer mee binnen de vijftien dagen na aankomst op het Belgisch grondgebied.

Een nieuw circus of rondreizende tentoonstelling deelt de lijst van voorziene standplaatsen een eerste keer mee ten minste 15 dagen voor de eerste voorstelling.

25. De bezitter houdt een logboek met vaste pagina's bij. Hij ziet erop toe dat de dierenarts hierin bij elk bezoek de volgende gegevens vermeldt :

Art. 13, § 2

- datum van het bezoek;
- de eventueel vastgestelde gezondheidsproblemen met vermelding van de betrokken dieren;
- de eventueel ingestelde behandeling en andere genomen maatregelen;
- naam, adres en handtekening van de dierenarts.

26. Indien de dieren meer dan zes aaneengesloten maanden op Belgisch grondgebied verblijven, moet de bezitter een contract afsluiten met een erkende dierenarts.

Art. 13, § 3

27. Indien het verblijf waarin de dieren worden gehouden tijdens de periode dat zij niet rondreizen zich op Belgisch grondgebied bevindt, moet dit verblijf aangemeld worden.

Art. 5, § 3

28. Elke verandering van verantwoordelijke van een circus of rondreizende tentoonstelling moet binnen de 15 dagen gemeld worden.

Art. 9

Indien het circus of de rondreizende tentoonstelling zich op het moment van de wijziging in het buitenland bevindt, moet de melding gebeuren binnen de 15 dagen na de aankomst van het circus of de rondreizende tentoonstelling op het Belgisch grondgebied.

IV. Diergeneeskundige begeleiding

29. De bezitter consulteert een dierenarts :

Art. 13, § 1

- minstens eenmaal per trimester;
- telkens de gezondheidstoestand van de dieren dit vereist.

Tijdens de trimestriële controle onderzoekt de dierenarts alle dieren.

Indien de dieren meer dan zes aaneengesloten maanden op Belgisch grondgebied verblijven, doet de bezitter hiervoor steeds een beroep op de contractdierenarts (zie ook punt 27).

Art. 13, § 3

V. Verzorging en hygiëne

30. De verantwoordelijke moet over voldoende en bekwaam personeel beschikken voor de verzorging van de dieren en het onderhoud van de verblijven. Art. 15, § 1

31. Het personeel moet op de hoogte zijn van : Art. 15, § 2

- de voedingseisen van de dieren;
- ziektebeelden en tekenen van verminderd welzijn;
- de risico's van ziekteoverdracht;
- de te treffen maatregelen bij ontsnapping van een dier;
- de te nemen maatregelen bij ongevallen.

Wanneer problemen vastgesteld worden, moet het personeel de bezitter hiervan inlichten. Deze moet onmiddellijk de gepaste maatregelen nemen. Bij afwezigheid van de bezitter moet het personeel zelf instaan voor het nemen van de nodige maatregelen.

32. De dieren moeten tenminste eenmaal per dag gecontroleerd worden. Art. 16

Bij ziekte of tekenen van welzijnsproblemen moeten de nodige maatregelen genomen worden om hieraan te verhelpen. Indien nodig moet hiervoor beroep gedaan worden op een dierenarts.

33. Er geldt een rookverbod in de dierenverblijven, evenals in de nabijheid van de dieren. Art. 17

34. Het voeder moet zowel kwalitatief als kwantitatief aangepast zijn aan de diersoort en aan het individuele dier. Art. 18, § 1

De bezitter moet op elke standplaats toegang hebben tot voldoende drinkwater voor alle dieren. Tijdens hun verblijf op de standplaats moeten de dieren permanent beschikken over drinkwater, tenzij in geval van overmacht (omgestoten drinkbak, ...).

Bij het verstrekken van voeder en water moeten, indien nodig, maatregelen genomen worden zodat alle dieren tegelijk kunnen eten.

35. Het voeder moet bereid en bewaard worden : Art. 18, § 2

- in hygiënische omstandigheden,
- in ruimten die vrij zijn van schadelijke dieren en
- in ruimten die gescheiden zijn van de dierenverblijven.

Bederfbare voedermiddelen moeten bewaard worden in een koelinstallatie, zowel op de standplaats als tijdens het transport.

Er moet steeds voor minstens één dag voeder voor alle dieren aanwezig zijn.

Bedorven voederresten moeten meteen verwijderd worden.

36. Bij het kweken, houden en doden van prooidieren moet elk onnodig lijden vermeden worden. Art. 18, § 3

37. Het voederen van de dieren door bezoekers is verboden.	Art. 18, § 4
38. De verblijven van de dieren moeten regelmatig gereinigd en, indien nodig, ontsmet worden. Het binnendringen en vermenigvuldigen van ongewenste dieren en ziektevectoren moet zo veel mogelijk beperkt worden.	Art. 19
39. Dode dieren moeten onmiddellijk verwijderd worden uit de verblijven.	Art. 20
VI. <u>Huisvesting en vervoer</u>	
VI.1. <u>Algemeen</u>	
40. Alle dierenverblijven moeten voldoen aan de minimumnormen opgenomen in de bijlagen bij het besluit, ook tijdens de periode dat de dieren niet rondreizen.	Art. 5, § 3
41. Wanneer zowel normen voor een binnen- als voor een buitenverblijf zijn opgegeven, moeten beiden aanwezig zijn.	Art. 24
42. Wanneer meerdere soorten tezamen in hetzelfde verblijf gehouden worden, is de totale benodigde oppervlakte gelijk aan de som van de benodigde oppervlakten voor elke soort afzonderlijk.	Art. 27, § 1
43. Wanneer het verblijf veel groter is dan voorgeschreven door de minimumnormen kan toegestaan worden dat het aantal dieren van een soort dat ten hoogste samen gehouden mag worden, overschreden wordt.	Art. 27, § 2
44. In uitzonderlijke gevallen en uitsluitende in het belang van het dier kan toegestaan worden dat gedurende een periode van maximaal dertig dagen afgeweken wordt van de minimumnormen. Om een dergelijke afwijking te verkrijgen, dient de bezitter binnen de zeven dagen na het ontstaan van de uitzonderlijke situatie een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag in. De afwijking wordt verleend of geweigerd binnen een termijn van 15 dagen na ontvangst van de aanvraag. De periode van dertig dagen kan verlengd worden op grond van een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag van de bezitter.	Art. 27, § 3
45. Het houden van minder dieren dan het vastgelegde minimale aantal is enkel toegestaan : <ul style="list-style-type: none"> - om diergeneeskundige redenen; - als de bezitter wil stoppen met het houden van de diersoort en plaatsing van de aanwezige dieren in een andere inrichting niet mogelijk is.	Art. 28
46. Voor het houden van dieren van een soort waarvoor geen normen zijn bepaald gelden de volgende procedures : <ul style="list-style-type: none"> - <i>de bezitter bevindt zich op Belgisch grondgebied en wil een dergelijk dier houden :</i><ul style="list-style-type: none"> • de bezitter dient een dossier in waaruit blijkt dat hij zich goed gedocumenteerd heeft over de levensgewoonten en de	Art. 26

fysiologische noden van de diersoort en dat de voorgestelde huisvesting en verzorging in overeenstemming zijn met de behoeften van de dieren;

- de Dienst deelt de datum van ontvangst van de aanvraag schriftelijk mee aan de bezitter;
  - de Dienst verleent of weigert binnen een maand de toelating om de dieren te houden in het voorgestelde verblijf;
  - de bezitter mag de dieren niet houden op Belgisch grondgebied vooraleer hij kennis heeft genomen van de beslissing van de Dienst; indien de Dienst geen beslissing neemt binnen de maand wordt de beslissing beschouwd gunstig te zijn.
- *de bezitter komt uit het buitenland en heeft een dergelijk dier in zijn bezit :*
- de bezitter dient binnen de vijftien dagen na zijn aankomst op het Belgisch grondgebied een dossier in waaruit blijkt dat hij zich goed gedocumenteerd heeft over de levensgewoonten en de fysiologische noden van de diersoort en dat de voorgestelde huisvesting en verzorging in overeenstemming zijn met de behoeften van de dieren;
  - de Dienst verleent zijn akkoord of deelt de uit te voeren aanpassingen mee binnen een termijn van een maand.
- *de bezitter bevindt zich op Belgisch grondgebied en heeft op 1 september 2007 een dergelijk dier in zijn bezit :*
- de bezitter dient ten laatste op 15 september 2007 een dossier in waaruit blijkt dat hij zich goed gedocumenteerd heeft over de levensgewoonten en de fysiologische noden van de diersoort en dat de voorgestelde huisvesting en verzorging in overeenstemming zijn met de behoeften van de dieren;
  - de Dienst verleent zijn akkoord of deelt de uit te voeren aanpassingen mee binnen een termijn van een maand.

47. Alle dieren moeten dagelijks overdag gedurende tenminste vier opeenvolgende uren toegang hebben tot het buitenverblijf. Deze verplichting geldt niet indien het welzijn van de dieren hierdoor in gevaar komt (klimatologische omstandigheden, diergeneeskundige redenen).

Art. 24

Een zelfde buitenverblijf kan bijgevolg alternerend gebruikt worden voor verschillende dieren. Er moet dan ook niet voldoende buitenruimte aanwezig zijn om alle dieren tegelijkertijd buiten te laten.

48. De dieren mogen enkel aangebonden worden voor de duur noodzakelijk voor hun verzorging.

Art. 5bis

49. Aan de verblijven van dieren die gevaarlijk en/of agressief (kunnen) zijn, moeten waarschuwingsborden hangen.

Art. 21

VI.2. Dieren die voorkomen op lijst A

50. De minimumnormen voor de verblijven voor dieren van lijst A zijn opgenomen in bijlage VI bij het besluit.

Art. 23

51. De oppervlakte van eventuele platformen wordt meegeteld voor de bepaling van de totale beschikbare oppervlakte, op voorwaarde dat

- zowel de ruimte onder als boven het platform voldoende groot is om het dier toe te laten in een natuurlijke positie recht te staan en zich vlot te bewegen;
- het platform gemakkelijk toegankelijk is voor de dieren.

52. Een aantal van de bijkomende eisen voorzien in tabel II van bijlage VI bij het besluit wordt hieronder nader verklaard :

Bijlage VI,
tabel II

- *B++ : de dieren worden best gehouden op een natuurlijke niet-verharde bodem (aarde, gras, gravel, dolomiet, ...)*
B+++ : aanwezigheid van een grasveld wordt aanbevolen (langere perioden zonder weide moeten verboden worden)
Deze bepalingen bevatten enkel aanbevelingen. Naleving ervan is dan ook niet verplicht.
- *C+ : zachte drassige bodem met een natuurlijke waterpartij*
Een "natuurlijke waterpartij" is een waterpartij die door middel van een niet te steil, slipvrij hellend vlak gemakkelijk toegankelijk is voor de dieren.
- *K : jonge dieren moeten bij de moeder blijven*
In samenlezing met punt 11 betekent dit dat moederdieren met jongen enkel aanwezig mogen zijn op de standplaats wanneer zowel de moeder als de jongen gebruikt worden tijdens de voorstellingen / tentoonstellingen.
- *L : de eerste drie maanden na de geboorte mogen moeder en jong niet rondreizen, maar worden ze ondergebracht in een vast verblijf*
L+ : dieren jonger dan 2 jaar mogen geen acts opvoeren
In samenlezing met punt 11 betekent dit dat paarden jonger dan twee jaar nooit aanwezig mogen zijn in een circus of rondreizende tentoonstelling.

VI.3. Dieren die voorkomen op lijst B

53. De normen in bijlage II bij het besluit gelden :

Art. 5, § 3
Art. 23
Art. 37, § 2

- tijdens de periode dat het circus of de rondreizende tentoonstelling rondtrekt : tot 1 januari 2012;
- tijdens de periode dat het circus of de rondreizende tentoonstelling niet rondtrekt : tot 1 januari 2009.

Vanaf die data moeten de respectievelijke verblijven voldoen aan de voorschriften van punt VI.4. van deze instructie (bijlage III bij het besluit).

54. Voor de katachtigen opgenomen op lijst B dient de oppervlakte van eventuele aanwezige platformen meegeteld te worden voor de berekening van de totale beschikbare oppervlakte, op voorwaarde dat :

Bijlage II,
tabel I

- zowel de ruimte onder als boven het platform voldoende groot is om het dier toe te laten zich vlot te bewegen;
- het platform gemakkelijk toegankelijk is voor de dieren.

VI.4. Dieren van de overige soorten - zoogdieren

55. De minimumnormen voor de verblijven voor andere zoogdieren zijn opgenomen in bijlage III bij het besluit. Deze normen gelden ook voor de verblijven van de dieren van lijst B vanaf :

Art. 5, § 3
Art. 23
Art. 37, § 2

- 1 januari 2009 tijdens de periode dat het circus of de rondreizende tentoonstelling niet rondtrekt;
- 1 januari 2012 tijdens de periode dat het circus of de rondreizende tentoonstelling rondtrekt.

56. In de kolom "Aantal" is het minimale en het maximale aantal dieren vermeld dat gehouden mag worden op de oppervlakte vermeld in de kolommen "Oppervlakte". Jonge dieren worden niet meegeteld tijdens de periode dat ze normaal bij het moederdier blijven.

Bijlage III,
verklaring
bij de
tabellen,
(2)

Dieren die individueel gehouden moeten worden, mogen voor de voortplanting tijdelijk samen geplaatst worden op de oppervlakte vastgesteld voor één dier.

57. Wanneer geen bijkomende oppervlakte per bijkomend dier is voorzien, mogen geen dieren toegevoegd worden.

Bijlage III,
verklaring
bij de
tabellen,
(3), 2^e
streepje

58. De oppervlakte van eventuele platformen wordt meegeteld voor de bepaling van de totale beschikbare oppervlakte, op voorwaarde dat :

- zowel de ruimte onder als boven het platform voldoende groot is om het dier toe te laten in een natuurlijke positie recht te staan en zich vlot te bewegen;
- het platform gemakkelijk toegankelijk is voor de dieren;
- wanneer in de normen een minimale hoogte voorzien is, de aanwezigheid van het platform geen belemmering betekent voor het gebruik van de hoogte.

59. Wanneer de minimale oppervlakte gevolgd wordt door "/d-a", betekent dit dat het gaat om een oppervlakte per dier.

60. Al dan niet verplichte bassins of waterpartijen zijn niet inbegrepen in de vereiste oppervlakte van het verblijf, tenzij de minimale oppervlakte voor het verplichte bassin is uitgedrukt als een percentage van de hokoppervlakte.

61. Voor sommige diersoorten is de vereiste oppervlakte van het bassin uitgedrukt als "60 (80) % van de hokoppervlakte". In dit geval moet de oppervlakte van het bassin ten minste gelijk zijn aan 60 (80) % van de minimale hokoppervlakte zoals bepaald in tabel I van de bijlage.

Bijlage III,
tabel II

62. Het bassin moet gemakkelijk toegankelijk zijn voor de dieren, behalve voor de Cetacea. De voorziene minimale diepte moet bereikt worden over minstens 50 % van de oppervlakte van het bassin, behalve voor de Cetacea.

Bijlage III,
verklaring
bij de
tabellen,
(6)

VI.5. Dieren van de overige soorten - vogels

63. De minimumnormen voor de verblijven voor andere vogels zijn opgenomen in bijlage IV bij het besluit.

Art. 23

64. In de kolom "Aantal" is het minimale en het maximale aantal dieren vermeld dat gehouden mag worden op de oppervlakte vermeld in de kolommen "Oppervlakte". Jonge dieren worden niet meegeteld tijdens de periode dat ze normaal bij het moederdier blijven.

Bijlage IV, verklaring bij de tabellen, (2)

Dieren die individueel gehouden moeten worden, mogen voor de voortplanting tijdelijk samen geplaatst worden op de oppervlakte vastgesteld voor één dier.

65. Wanneer geen bijkomende oppervlakte per bijkomend dier is voorzien, mogen geen dieren toegevoegd worden.

Bijlage IV, verklaring bij de tabellen, (3), 2e streepje

66. De oppervlakte van eventuele platformen wordt meegeteld voor de bepaling van de totale beschikbare oppervlakte, op voorwaarde dat :

- zowel de ruimte onder als boven het platform voldoende groot is om het dier toe te laten in een natuurlijke positie recht te staan en zich vlot te bewegen;
- het platform gemakkelijk toegankelijk is voor de dieren;
- wanneer in de normen een minimale hoogte voorzien is, de aanwezigheid van het platform geen belemmering betekent voor het gebruik van de hoogte.

67. Wanneer de minimale oppervlakte voor het binnenverblijf gevolgd wordt door "/d-a", betekent dit dat het hierbij gaat om een oppervlakte per dier.

Bijlage IV, verklaring bij de tabellen, (5), 1^e streepje

68. Indien de minimale oppervlakte voor het binnenverblijf tussen haakjes staat, is de oppervlakte van dit binnenverblijf inbegrepen in de vereiste oppervlakte voor het buitenverblijf, op voorwaarde dat beide verblijven permanent toegankelijk zijn.

Bijlage IV, verklaring bij de tabellen, (5) 4^e streepje

69. Indien in tabel II van de bijlage normen voor een bassin zijn opgenomen, dan is dit bassin inbegrepen in de vereiste oppervlakte van het verblijf zoals voorzien in tabel I. Andere bassins of waterpartijen zijn niet inbegrepen in deze oppervlakte.

Bijlage IV, tabel II

70. Het bassin moet gemakkelijk toegankelijk zijn voor de dieren. De voorziene minimale diepte moet bereikt worden over minstens 50 % van de oppervlakte van het bassin.

Bijlage IV, verklaring bij de tabellen, (6)

VI.6. Dieren van de overige soorten - reptielen

<p>71. De minimumnormen voor de verblijven voor reptielen zijn opgenomen in bijlage V bij het besluit.</p>	Art. 23
<p>72. In de kolom "Aantal" is het minimale en het maximale aantal dieren vermeld dat gehouden mag worden op de oppervlakte vermeld in de kolommen "Oppervlakte". Jonge dieren worden niet meegeteld tijdens de periode dat ze normaal bij het moederdier blijven.</p> <p>Dieren die individueel gehouden moeten worden, mogen voor de voortplanting tijdelijk samen geplaatst worden op de oppervlakte vastgesteld voor één dier.</p>	Bijlage V, verklaring bij de tabellen, 2°
<p>73. De dieren moeten steeds beschikken over schuilmogelijkheid.</p>	Art. 25, § 2
<p>74. Voor hibernerende dieren moet een goede, soortspecifieke begeleiding voorzien worden die voldoet aan de fysiologische noden van de dieren. In dit geval mag tijdelijk afgeweken worden van de minimaal vereiste temperatuur voorzien in bijlage V.</p>	Art. 25, § 3
<p>75. De verwarmingsvoorzieningen en temperatuursregeling moet te allen tijde voldoen aan de fysiologische behoeften van de dieren. Deze voorzieningen mogen geen risico op brandwonden of andere gezondheidsrisico's voor de dieren inhouden.</p>	Art. 25, § 4
<p>76. Wanneer slangen opgenomen in tabel V van bijlage V ("gifslangen die gevaarlijk zijn voor de mens") worden gehouden, moet een schriftelijk protocol aanwezig zijn met de te volgen procedure in geval van een ongeval met deze dieren. Alle personeelsleden die betrokken zijn bij de verzorging van deze slangen moeten dit protocol kennen en erover kunnen beschikken.</p>	Art. 25, § 5
<p>77. Wanneer geen bijkomende oppervlakte per bijkomend dier is voorzien, mogen geen dieren toegevoegd worden.</p>	Bijlage V, verklaring bij de tabellen, 3°, b)
<p>78. De oppervlakte van eventuele platformen wordt meegeteld voor de bepaling van de totale beschikbare oppervlakte, op voorwaarde dat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - zowel de ruimte onder als boven het platform voldoende groot is om het dier toe te laten zich vlot te bewegen; - wanneer in de normen een minimale hoogte voorzien is, de aanwezigheid van het platform geen belemmering betekent voor het gebruik van de hoogte. <p>Takken e.d. worden niet meegeteld bij de bepaling van de totale beschikbare oppervlakte.</p>	
<p>79. Het bassin moet gemakkelijk toegankelijk zijn voor de dieren, behalve voor de Cheloniidae. De voorziene minimale diepte moet bereikt worden over minstens 50 % van de oppervlakte van het bassin, behalve voor de Cheloniidae.</p>	Bijlage V, verklaring bij de tabellen, 5°

VII. Bijzondere strafbepalingen voorzien in het besluit

80. De Dienst kan opleggen maatregelen te nemen om het kweken met bepaalde diersoorten stop te zetten of te beperken indien door het kweken :

Art. 30, § 2

- overbevolking zou kunnen ontstaan;
- het welzijn van de betrokken dieren geschaad of niet meer verzekerd zou kunnen worden.

81. Op advies van de Dienst kan de Minister een circus of een rondreizende tentoonstelling verbieden om bepaalde diersoorten te houden. Dergelijke maatregel kan genomen worden bij :

Art. 36

- niet-naleving van de minimumnormen;
- achterlating van een dier;
- ernstige verwaarlozing van een dier;
- handelingen die pijn, lijden of letsel veroorzaken en waarvoor geen diergeneeskundige noodzaak bestaat;
- gebruik van dieren die niet in gevangenschap werden geboren en waarvoor de eigenaar niet kan aantonen dat hij ze reeds voor 1 december 2005 in zijn bezit had;
- inteelt of kweken van hybriden door kruising van dieren die niet behoren tot de diersoorten die voorkomen op lijst A.